

AZ ASSZONYI SZÉPSÉG

*

**TÖBBFÉLE APRÓSÁGOK,
MELYEK A CZIMRE VONATKOZNAK**

*

**IRTA:
BRÓDY SÁNDOR**

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u.
6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-7002-35-7

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

Az arckép vallomásai.	5
A női hajról.	11
Már az ókorban.	11
A haj leszoríttatásáról.....	12
A színek.	13
Elmélkedések a női ruháról.	15
A férfiak számársága.	15
Az egri leány.....	17
A kalap és még valami.	20
A három Fejeő-leányok.	21
A Nap és más égi testek.	24
Vénusz toiletteje.	26
Végszó.	28
Tanítás, leányoknak.	30
A dada.	34
A tanítónő.	43
Két kis leány és a hét malac.	50
A kertész.....	50
A kert.....	52
A malacok.	53
A két kis leány.	54
Nagy szerencsétlenség.	55

A mennyországban.....	57
A kertész látogatása.	58
A királyné arcképe.	60
Parasztasszony.....	65
A lovagló leány.....	70
Don Juan búcsuja.	74
Tavaszi hullámok.	87
A csunya férfiak városa.	91
Tuza Istvánné.	99
A fecske.	105
Az előzmények.....	105
A körülmények.	106
Szerelem.	107
Hűség.....	109
Egyéb kilátások.....	110

Az arckép vallomásai.

Sok tanút állíthatok arra, hogy nem úgy indultam neki az irodalomnak, mint a ki szilárdul elhatározta, hogy ezen a téren lesz belőle valami. Egyrészt a nyilvánosság előtt nagyon későn kezdtem a dolgot, csaknem tizennyolc éves voltam már. Pedig az irodalomtörténetből meg a biográfiákból tudnivaló, hogy a kikből «lesz valami», nagyon is korán kezdik el a munkát és a maguk drámai költeményét tizenkét éves korukban megírták már és tizenöt évesen pályadíjat nyertek «egy púpos naplójegyzetei» című novellával (de tárgy és cím lehet más is).

Tizenhét éves koromban én még nem tudtam, mely pályán terem számomra babér. De hogy terem valahol, azt sejtettem, mint sejtí minden gyorsan növvő siheder, a ki szerzetes gimnáziumba járt, hol a declinatioval egyidőben ojtják be szívébe a dicsvágyat is. Természetesen, antik minták után és olyan módra, hogy az érettségi előtt azért két percent sem megy el színésznek. De én bizony a az egy százalék között lettem volna, ha Rosciuson túl nem izgat még jobban: Skopas, Praxiteles, Agisander, Polidoros, Athenidoros és a többi. Szobrász akartam lenni sokféle okból. Először is azért, mert a gimnázium terasza tele volt szentek kőszobraival, melyeknek a kifaragása nagy és szép munkának tetszett nekem; és a városban is találkoztam fehér köemberekkel, apostolokkal és martirokkal, a kik mosolyogtak, intettek, híttak, éltek.

Az egri hegyekben valami puha kőre találtunk, amiből tollkással is lehetett figurákat faragni. Mi sem akadályozhatott hát meg abban, hogy képfaragó legyek. A versírás azonban kerülgetett mégis, de nem nagy erővel, hiszen kötelesség, pensum is volt egyszerismind. Sokkal több baj volt a piktori hajlamokkal. Ezeket izgatta az egész város, melynél festőibbet nem látott még aquarelrel dolgozó ifjú ember. Völgyben fekszik, telisdedtele nagyon korán nyíló gyümölcsfával. Körülveszi a várost hegy, domb, olyan színű, mint az aranyos gyík háta. Messziről kék hegyeket szel derékon a felhő (pompásan lehet megcsinálni kezdő embernek, vízfestékkal).

Maga a város is csupa kész festmény. Omladékok, porló kőfalak az élő utcák mentén. A sárga homokkővet át meg átöleli mindenféle folyondár; lila és piros bársonyszájú virágok csókolják a törmeléket, fődik el a gyíkok palotáinak apró kapuit, mint mind-megannyi portier...

A hegyes kövű utcákon lassan, óvatosan járnak az emberek. És nagyon kevesen. Most jön egy fehér pap. A haja is ezüstszerű. A kezében márványfogantyús fekete bot. Az a kevés élet, melyet diákok vidámsága vert föl az elhagyatott utcán: kihál egyszeriben, amint megjelenik a fehér alak. Hang nincs itt, annál több szín. Egy nagy csoport fekete kispap jön, komoran, nesztelenül, mint valami felleg. Két egyformán piros ruhás, vörös kontyú puttonos asszony rikít végig hirtelen. Papucsuk kattogása idehallatszik a tulsó szélről; valami vidám, pincéből jövő vincellér legény füttyülése egyszerre kínos föltűnést okoz...

Jó szerencse, hogy még a felső osztályok előtt elkerültem ebből a városból, mert ma biztosan rajztanár lennék Gyöngyösön vagy Rimaszombatban. Tizenhétéves koromban még ettől sem riadtam volna meg.

Igazából nem tudtam, hol terem nékem az a növény, melyhez minden gyorsan serdülő fiatal ember tartja a jussát. Szobrot faragtam és képet festettem, betanultam a híres hős szerelmes szerepeket, sőt Otellót - egy sárga kávés abroszban - műkedvelőkkel el is játszottam. (A ki nem tette, az vessen rám követ.) Novellákat cselekedtem és regényterveket koholtam.

És mindezek csak mellékfoglalkozásul szolgáltak. Főfoglalkozásul az irnokságot uzováltam, ami abban az alföldi városban, ahová később elkerültem, korántsem olyan foglalkozás, mely részvétet érdemelne. Az idősebb irnokok ott házas emberek, disznót hizlálnak, vásárok alkalmával úri emberekkel kártyáznak és mert kevés nadrágos ember egzisztál az egész városban: az aljegyzők és más egyéb kitünőségek te s tu vannak velők. Ez szól az ügyvédi irnokokra is, kiknek a helyzete mégsem olyan jó, mint a megyei, törvényszéki és városi irnokoké. Ez utóbbiak közül egy - jól emlékszem - fogatot is tartott, míg a polgármester a szeméremre hivatkozva, meg nem tiltotta neki.

Jó világ volt ott, áldott város az. A házak kicsik, laposak, az utcán kevés az árnyék. Izzó melegség van nyáron, a kvarc-szemek szinte megolvadnak a levegőben. A heti és országos vásárok alkalmával pedig valóságos napfogyatkozás: az aranyos porfellegekben nem látják

egymást a szekeresek és egymásnak hajtának. A többi polgári napon rendesen folyik a közlekedés, mely a nagy forróságok miatta méla egy kissé. Az úri emberek nemigen járkálnak az utcákon, és ezek között épp az előkelőbbek kihaltak egészen. Hogy mégis van itt élet, csak a zsaluk mögül kicsillogó női szemek jelentik.

Óh áldott vidéki szokás! Óh ti begoniák, fuxiák és muskátlik közül kiragyogó, kedvesen kíváncsi és elbágyadtan is mámoros asszonyszemek! A míg kartársaim és az egész férfirend sörözött a különféle kaszinókban és különböző nevű csarnokokban, vagy munkálkodott, avagy aludt: a legforróbb nyári délutánokon engem a bennem élő sokféle művészi hajlandóság mindegyre e néptelen utcákba vezetett. Néztem az utca csendjén elmélázó szempárokat, a melyekhez tartozandó arcocskákat árnyékba boríták a nyíló virágok, elhomályosíták a zsaluk ostoba redőnyei...

Egyszer-egyszer láttam, mint tűnik elő a homályból barna leányfej, mint támasztja föl a zsalut egy kicsiny kéz. A mikor a nap leghevesebben tűz le, a mikor alszik a mama és az egész város. A zongorák máskor eleven hadai most bágyadtan pihennek; mindössze egy-két bespalettázott ablakon át hallatszik némi ellankadt skála...

Kedves és szép város volt; de nem, arra igazán nem alkalmas, hogy képzőművészeti hajlamokat neveljen, vagy ébren tartson. Még a társadalmat reformáló tervekről is lemond itt a fiatal ember, ellenben meg akar házasodni a katonasor előtt, havi harminc forint irnoki jövedelemre.

Tizennyolc éves voltam akkor; pár esztendővel előbb Budapesten éltem, meglehetősen elhagyatva. És a boldog város, szinte elerjesztő jólétében minduntalan a nagyváros szegénysége járt az eszemben. Ott, hol még a temetési vállalkozók sem nyilttereznek egymás ellen, - minduntalan az a hely foglalkoztatott, hol talán még a halottak is tülekednek egymással. S a városkában, hol a legnagyobb izgalom a cigánybanda és primása közt való meg hasonlás: a nagyváros rejtve maradó, vagy muzsikaszóba, zajba fúló drámáit láttam folyton.

Tizennyolc éves voltam, már találkoztam azzal a lánnyal, kiért az ember nagy dolgokat akar cselekedni, - hát megírtam kis kötetemet a budapesti «Nyomor»-ról. De vajjon lehetett-e meg nem írnom, a mikor ő akarta, hogy tegyek valamit, teszem föl, irjak egy könyvet?

A ki rákapatott a könyvírásra, az én hölgyem hűtlen lett hozzám, férjhez ment máshoz. Most már nem az ő nevéhez írom a könyveket, mint az elsőt.

Azóta több múzsa is vállalkozott, hogy embert csinál belőlem. Iratták velem a könyveket, mindig csak asszony iratta. De egyidőben csak egy, legfőljebb kettő.

Most ezt, már valamennyi. Asszonyi szépség, klasszikus és újkori Vénuszok testi alakja, benső bája: ime, ti parancsoltok velem, mind, mind.

Csak hogy a márványfejek és drága kő-kámeák, a tökéletes női szépség mintáit amíg írnám: halkan mind csak arra az egyre, a szélesajkúra, a kicsinyre, az elsőre gondolok.

Nyugodtan gondolkodok reá. Azt se mondhatnám, hogy egészen világosan látom. Az utolsó időben nem tud már határozott alakot öltetni és tömzsi kis silhouetteje egyszerre csak megnyúl, oly magas és karcsú lesz, mint amaz egy asszony, a ki minden becsületes és érzékeny férfiember életében szerepet játszik. Az elérhetetlen, a megközelíthetetlen, a kire roppant távolságból titkon gondolunk és rettegünk ha magát e gondolatot is megtudná valaki!

Óh, asszonyi szépség szent kultusza, Vénusz, a ki önmagadért vagy: mélységes hálával gondolkodok reád és töprengök azon, hogy hajh milyen nehéz eldönteni: melyik szerelem a boldogabb: az első-e, a mely betelt, vagy az utolsó, a mely örökre vágy marad?

Amíg élek, ezt nem szeretném eldönteni. Csak azután. Azután?

Kellemetlen elgondolni, hogy eljön az idő, a mikor nem látom őket. Szemfedő az arcomon... Baj, baj, de ha majd meg kell lenni, a kik rólam azután gondoskodni hivatottak, legyenek szivesek szememre borítani egy könnyű ezervirágos karton szoknyácskát, vagy egy lenge csipke fisüt, de igazi csipkét;

...talán elküldik azok, a kikre most gondolkodok.

A női hajról.

Már az ókorban.

Tarantóban, egy vasárnap délután láttam a legtökéletesebb női-frizurákat. Valamennyi halászleány *à la grec* volt fésülködve, a milói és medici Vénusz modora szerint, egészen úgy, mint ahogy a görög szobrok szoktak, a kik szintén viseltek némi *frou-frou*. A tarantói lányok némelyike nem tisztelte eléggé a hagyományt, a copfja elől és hajának lágy hajlásai nagyobbak voltak a klasszikus mértéknél, ettől eltekintve azonban, a sok-sok olasz lány mind egyféleképpen fésülködött. Sőt a hajuk színe is csaknem egy: fekete, selymes, fehér fényű. Akadt egy-egy olyan is, a melynek kék a zománca, sőt olyan is, a mely már sötétbarna, mégis vörös fénye van.

Ugye jól megnéztem őket? Meg bizony. Pedig még nem gondoltam a vegyesekre amiket irandani fogok róluk egykoron. Meghatva, elszédülve, elérzékenyülve néztem a szó nemes értelmében legszebben fésült leányokat. Íme, Hellasz leányai! Egy pár ezer esztendő mult el és hajuk szála se változott, a fejek tökéletes stílusához nem merészelt nyúlni a mindent megváltoztató izetlen reformer idő! Minden megváltozott, a görög lányok olaszul fecsegnek, csak kettő maradt változatlan: az örök igazság és az örök szép hajviselet.

A tarantói szőlőkben - datolya, pálma, ott a cseresznyefa -
a míg a lányok között sétálgattam, megállítottam egyet, a
ki magában volt és így szóltam hozzá!

- Zóé mú zász agapo!

Nevetett. A haja is úgy állt, mintha nevetne, nem nézett
rá, hanem belemerült tekintetével a levegőbe, a görög
szavak, mintha ismerősen zengettek volna kis füleiben...
Mintha hallotta volna ezeket a szavakat valamikor, kétezer
évvel ezelőtt.

A haj leszoríttatásáról.

Sok bűnben sínylődik a női világ. Mindezek között
azonban a legnagyobbat akkor vétkezi, ha leszorítja a
haját. Az ókorban ezt nem tették sohasem, a szobor lányok
közül egynek is eszébe nem jutott.

A magyar parasztlányok divatja ez, de sok úrnőre és úri
kisasszonyra is átragadt. Be sokszor mérgeződtem ezen,
leveles búcsúkon, ivókban, paraszt lakodalmakon, de elit
bálokon is. Az államnak egy népszerű füzetet kellene erről
iratnia és azt különösen a magyar vidékeken terjesztenie.
És vannak helyek, ahol nemcsak leszorítják, lesimítják, de
laposra le is kenik a hajfonatokat. Tudok például egy falut,
úgy hívják hogy Kömlő, a parasztlányok ott tizenhat éves
korukban olyanok, mint Mária Terézia. Magasak,
majesztétikusak. Azt hiszem kún eredetűek és bizonyosan
ezeknek az ősanynak kárhoztak el István és László
királyaink. Csúnya lányt nem lehet köztük találni, ha
akadna, azt az anyja agyonfésüli kicsiny korában. A